

กลุ่มงานทันตฯ สสจ.พะเยา
รับเลขที่ 551
วันที่ 19 ต.ค. 2564
เวลา 07.40 น.
ที่ โทร ๐๐๓๒๑-๑๒๒/วิจกท

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา
รับเลขที่ 9976
วันที่ 18 ต.ค. 2564
เวลา ..... น.

โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
๑๐๓๙ ถนนสถานพยาบาล อำเภอเมือง
จังหวัดเชียงราย ๕๗๐๐๐

๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยทันตแพทย์ (หลักสูตร ๑ ปี)
เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเชียงราย/นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพะเยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาประกาศโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ เรื่อง รับสมัครนักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์
รุ่นที่ ๙ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๙ จำนวน ๑ ฉบับ

เนื่องด้วยกลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ได้เปิดอบรมหลักสูตร
ประกาศนียบัตรผู้ช่วยทันตแพทย์ (หลักสูตร ๑ ปี) ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕ ภายใต้การรับรองของทันตแพทย์สภา
ซึ่งเปิดรับสมัครผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือเทียบเท่าเข้ารับการอบรม โดยในปีการศึกษา ๒๕๖๕
เปิดรับผู้ที่สนใจเข้าศึกษาจำนวน ๑๐ คน เริ่มเปิดอบรมตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕
รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ในการนี้โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ จึงขอความอนุเคราะห์ท่านประชาสัมพันธ์
หลักสูตรดังกล่าวให้ทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายไชยเวช ธนไพศาล)

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

กลุ่มงานทันตกรรม

โทร ๐-๕๓๙๑-๐๖๐๐ ต่อ ๑๒๖๔

โทรสาร ๐-๕๓๗๑-๓๐๔๔

ประกาศโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
เรื่อง รับสมัครนักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ รุ่นที่ ๙
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕

ด้วย กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ มีความประสงค์จะรับสมัครนักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕ ซึ่งมีจำนวนนักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ที่รับศึกษาในหลักสูตรจำนวน ๑๐ คน จึงมีประกาศ ดังนี้

๑. กำหนดการรับสมัคร

๑.๑ สมัครด้วยตนเอง	ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๔
๑.๒ รับสมัครทางไปรษณีย์ หรือทาง E-mail	ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔
๑.๓ ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์สอบและสถานที่สอบ	วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
๑.๔ สอบข้อเขียน	วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
๑.๕ สอบสัมภาษณ์	วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
๑.๖ ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา	วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
๑.๗ วันรายงานตัว ลงทะเบียนเรียนและปฐมนิเทศ	วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
๑.๘ เปิดเรียนภาคการศึกษา	วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

๒. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์สมัคร

- ๒.๑ เป็นผู้มีความสำเร็จการศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ หรือ เทียบเท่า
- ๒.๒ อายุครบ ๑๖ ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน ๔๐ ปี บริบูรณ์ นับถึงวันที่เปิดรับสมัคร
- ๒.๓ มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่สมบูรณ์มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ไม่มีความพิการอันเป็นอุปสรรคต่อการเรียนและการทำงานหรือประกอบอาชีพ
- ๒.๔ ไม่เคยต้องคำพิพากษาจนถึงที่สุดให้จำคุกในคดีอาญา เว้นแต่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- ๒.๕ ไม่เคยต้องพ้นสภาพนักศึกษาจากสถาบันใด ๆ เพราะความผิดทางวินัยร้ายแรง
- ๒.๖ สามารถเข้ารับการศึกษารวมเวลาตลอดหลักสูตร
- ๒.๗ สามารถปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับว่าด้วยวินัยนักศึกษาของกลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

๓. การสมัคร

สมัครด้วยตนเองที่กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ หรือดาวน์โหลดใบสมัครที่ www.crhospital.org (เข้าดูที่เว็บบอร์ด หัวข้อฝ่ายการเจ้าหน้าที่/สมัครงาน) สามารถส่งเอกสารทางไปรษณีย์หรือทาง E-mail : crhos_dent@yahoo.com ได้ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔

๔. หลักฐานประกอบการสมัคร

- ๔.๑ ใบสมัครตามแบบฟอร์มรับสมัครนักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕ ซึ่งกรอกรายละเอียดครบถ้วนและลงนามเรียบร้อยแล้ว
- ๔.๒ รูปถ่ายสีหรือขาวดำ ขนาด ๑ นิ้ว หน้าตรงไม่สวมหมวก จำนวน ๓ รูป ถ่ายมาแล้วในระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน ติดที่ใบสมัคร ๑ รูป และส่งมาเพื่อติดบัตรประจำตัวผู้สมัครสอบ ๒ รูป
- ๔.๓ ใบรับรองวุฒิหรือระเบียบแสดงผลการศึกษาที่แสดงว่าได้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๖) หรือเทียบเท่า ๑ ชุด
- ๔.๔ สำเนาบัตรประชาชน ๑ ชุด
- ๔.๕ สำเนาทะเบียนบ้าน ๑ ชุด
- ๔.๖ หลักฐานอื่น ๆ เช่น สำเนาใบเปลี่ยนชื่อหรือนามสกุล (กรณีชื่อ-นามสกุล ในเอกสารไม่ตรงกัน)
- ๔.๗ หนังสือรับรองจากหน่วยงานต้นสังกัด

๕. ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบและสถานที่สอบ

ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบและสถานที่สอบ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ณ บอร์ดติดประกาศของกลุ่มงานทรัพยากรบุคคล โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ หรือ www.crhospital.org

๖. การสอบคัดเลือกข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์

- ๖.๑ สอบข้อเขียน ในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
  - ๖.๒ สอบสัมภาษณ์ ในวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.
- วิชาที่สอบคือ ๑. ความรู้พื้นฐานทางทันตกรรม ๒. คณิตศาสตร์ ๓. ภาษาอังกฤษ
- หมายเหตุ เนื้อหาวิชาความรู้พื้นฐานทางทันตกรรม มีเอกสารแนบอยู่ด้านท้ายของใบสมัคร

๗. ข้อปฏิบัติในการเข้าสอบ

- ๗.๑ แต่งกายด้วยเครื่องแบบนักเรียนหรือเครื่องแบบนักศึกษาหรือแต่งกายสุภาพ ห้ามสวมรองเท้าแตะ
- ๗.๒ เตรียมเครื่องเขียน ปากกา ยางลบ มาให้พร้อม
- ๗.๓ เข้าสอบตรงตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด ไม่อนุญาตให้ผู้สอบเข้าห้องสอบหลังจากเวลาที่กำหนด
- ๗.๔ เริ่มสอบผ่านไปแล้ว ๑๕ นาที และไม่อนุญาตให้ออกจากห้องสอบภายใน ๑ ชั่วโมง นับจากเวลาที่กำหนดเริ่มสอบ
- ๗.๕ ห้ามนำกระดาษใด ๆ วิทยุคมนาคม วิทยุติดตัว เครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ตลอดจนอุปกรณ์ช่วยคิดคำนวณ เช่น เครื่องคิดเลข นาฬิกาที่ใช้คำนวณได้ ไม้บรรทัดที่มีสูตรต่าง ๆ ฯลฯ เข้าห้องสอบโดยเด็ดขาด ถ้าฝ่าฝืน จะไม่ตรวจกระดาษคำตอบในรายวิชานั้น ๆ
- ๗.๖ แสดงบัตรประจำตัวประชาชนต่อกรรมการคุมห้องสอบ ในกรณีใช้ใบเหลือง ต้องเป็นใบเหลืองที่ติดรูปถ่ายเท่านั้น ถ้าไม่มีบัตรดังกล่าวจะไม่มีสิทธิเข้าห้องสอบ
- ๗.๗ ห้ามคัดลอกข้อสอบ ข้อเขียน หรือนำกระดาษข้อสอบ และกระดาษคำตอบออกนอกห้องสอบ
- ๗.๘ หากพบผู้เข้าสอบทุจริต ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ คณะกรรมการควบคุมการสอบคัดเลือกจะตัดสิทธิ์ในการสอบคัดเลือกของผู้นั้นตลอดไป

๘. ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา

ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษา ในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ณ บอร์ดติดประกาศของฝ่ายงานการเจ้าหน้าที่ โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ หรือ www.crhospital.org

๙. วันรายงานตัว ลงทะเบียนเรียน ชำระเงินและปฐมนิเทศ

ผู้มีสิทธิ์เข้าศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยทันตแพทย์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕ รายงานตัวลงทะเบียนเรียน ในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๙.๑ นำเอกสารตัวจริง ใบประกาศนียบัตร หรือระเบียบแสดงผลการศึกษาที่แสดงว่า ได้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ม.๖) หรือเทียบเท่า มาแสดง พร้อมถ่ายสำเนา ๒ ชุด (ลงนามรับรองสำเนาถูกต้องเอกสารด้วยตนเองทุกฉบับ)

๙.๒ หนังสือแสดงความยินยอมของผู้ปกครองตามกฎหมายหรือผู้แทนโดยชอบธรรมพร้อมสำเนาบัตรประชาชนและทะเบียนบ้าน (ลงนามรับรองความถูกต้องด้วยตนเองทุกฉบับ) กรณีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปีให้นำผู้ปกครองตามกฎหมายหรือผู้แทนโดยชอบธรรมมาในวันรายงานตัว

๙.๓ ผู้มีสิทธิ์เข้าเรียนในปี ๒๕๖๕ จะต้องชำระเงินในวันรายงานตัวตามรายละเอียดต่อไปนี้

- ค่าธรรมเนียมการศึกษา ๑๕,๐๐๐ บาท
- ค่าเอกสารการสอน ๑,๐๐๐ บาท
- ค่าชุดฝึกปฏิบัติงาน ๔,๐๐๐ บาท
- ค่าประกันของเสียหาย ๒,๐๐๐ บาท
(คืนให้เมื่อสำเร็จการศึกษา โดยต้องชำระค่าเสียหายหมดแล้ว)
- ค่าใบประกาศนียบัตร ๑,๐๐๐ บาท

รวมตลอดหลักสูตร ๒๓,๐๐๐ บาท

เงินค่าประกันของเสียหาย จะคืนให้เมื่อสิ้นสุดการศึกษา และนักเรียนชำระค่าของเสียหายหมดสิ้นแล้ว ส่วนผู้ที่ไม่จบการศึกษาจะไม่คืนเงินให้

ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

ทันตแพทย์หญิงวารุณี โชนี กลุ่มทันตกรรม โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
โทร. ๐๕๓-๔๑๐๖๐๐ ต่อ ๑๒๖๔

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔

(นายไชยเวช ธนไพศาล)

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์

ใบสมัครสอบเข้าเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้ช่วยทันตแพทย์
โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕

รูปถ่าย

๑ นิ้ว

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-สกุล.....อายุ.....ปี เพศ.....

สถานภาพ.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

สัญชาติ.....ศาสนา.....หมายเลขประจำตัวประชาชน.....

ที่อยู่ปัจจุบัน.....

โทรศัพท์บ้าน.....โทรศัพท์มือถือ.....

บุคคลที่สามารถติดต่อได้ในกรณีฉุกเฉิน.....

เบอร์ติดต่อ.....สิทธิการรักษาพยาบาล.....

วุฒิการศึกษา / สถาบันการศึกษา / ปีที่จบการศึกษา.....

ปัจจุบันกำลังทำงานหรือกำลังศึกษาอยู่ที่.....

ประสบการณ์การทำงานด้านทันตกรรม (สถานที่ปฏิบัติงาน, จังหวัด, ระยะเวลาปฏิบัติงาน)

ลงนามผู้สมัคร

.....
(.....)

ความรู้เบื้องต้นทางทันตกรรม

สิทธิประโยชน์ทางทันตกรรม

๑. **สิทธิเบิกได้** สามารถเบิกค่าใช้จ่ายจากทางราชการได้ตามอัตราไม่เกินกว่าที่กรมบัญชีกลางกระทรวงการคลังกำหนดไว้ ได้แก่ การอุดฟัน การถอนฟัน การผ่าฟันคุด การผ่าตัดอื่น ๆ เกี่ยวกับช่องปากและขากรรไกร การรักษาโรคปริทันต์ การรักษารากฟัน การแก้ไขการสบฟันที่ผิดปกติ การฟอกสีฟันที่ตายแล้ว และการใส่เครื่องมือปิดช่องเพดานโหว่ (สอบถามราคาได้ที่หน่วยบริการทันตกรรมของรัฐทุกแห่ง) โดยนำใบเสร็จจากสถานพยาบาลของรัฐ ไปเบิกจากหน่วยงานต้นสังกัดของท่าน ภายใน ๑ ปีนับจากวันที่ระบุใบเสร็จหรือท่านทำบัตรระบบจ่ายตรง (On line) ณ สถานพยาบาลของรัฐที่ท่านทำการรักษาอยู่ แต่ท่านไม่สามารถเบิกจ่ายได้ในกรณี เคลือบฟลูออไรด์ทั้งปาก เคลือบหลุมร่องฟัน ฟอกสีฟันมีชีวิต และการใส่เครื่องมือจัดฟันทุกกรณี ข้าราชการสามารถเบิกค่าใช้จ่ายการใส่ฟันเทียมพลาสติกถอดได้ และครอบฟัน ตามระบบจ่ายตรง (On line) ตามอัตราไม่เกินกว่าที่กรมบัญชีกลางกระทรวงการคลังกำหนดไว้
๒. **สิทธิประกันสังคม** ผู้ประกันตนสามารถรับการรักษาในงานถอนฟัน อุดฟัน ขูดหินปูน และผ่าตัดฟันคุด โดยมีสิทธิได้รับค่าบริการทางการแพทย์เท่าที่จ่ายจริง ตามความจำเป็นแต่ไม่เกิน ๔๐๐ บาทต่อปี นอกจากนี้ผู้ประกันตนสามารถใส่ฟันเทียมแบบถอดได้ฐานพลาสติกโดยจะได้รับค่าบริการทางการแพทย์และค่าฟันเทียมเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินที่กำหนด (สำหรับฟันเทียมไม่เกิน ๕ ซี่ เบิกได้ ๑,๓๐๐ บาท, มากกว่า ๕ ซี่ เบิกได้ ๑,๕๐๐ บาท, ฟันเทียมทั้งปาก ๑ ชั้น เบิกได้ ๒,๔๐๐ บาท, ฟันเทียมทั้งปาก ๒ ชั้น เบิกได้ ๔,๔๐๐ บาท) โดยนำใบเสร็จจากสถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนก็ได้ แนบกับใบรับรองการรักษาจากทันตแพทย์ (ที่มีเลขใบประกอบโรคศิลปะ) ไปเบิกคืนกับสำนักงานประกันสังคมภายใน ๑ ปี นับจากวันที่มารับการรักษาที่ระบุใบเสร็จ
๓. **สิทธิบัตรทอง** สามารถไปรักษาทางทันตกรรมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ณ โรงพยาบาลของรัฐที่ระบุใบบัตรทอง ได้แก่ การอุดฟัน การรักษาโรคปริทันต์ การถอนฟัน การผ่าฟันคุด การผ่าตัดอื่น ๆ เกี่ยวกับช่องปากและขากรรไกร การเคลือบหลุมร่องฟันในเด็กอายุไม่เกิน ๑๕ ปี การรักษารากฟันน้ำนม การใส่เครื่องมือปิดช่องเพดานโหว่ การใส่ฟันเทียมพลาสติกแบบถอดได้ ระยะเวลา ๕ ปี / ชั้น (สอบถามสิทธิบัตรทองได้ที่สถานบริการของกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่ง) โดยคณะทำงานการสื่อสารกับประชาชน/ คณะอนุกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค / ทันตแพทยสภา

ส่วนประกอบของฟันและอวัยวะปริทันต์

ฟันเป็นอวัยวะพิเศษที่เจริญมาจากเนื้อเยื่อชั้นนอก (Ectoderm) เช่นเดียวกับผิวหนังฟันมี ๒ ชุดคือฟันแท้และฟันน้ำนมซึ่งมีโครงสร้างคล้าย ๆ กันดังนี้

- **ชั้นเคลือบฟัน (Enamel)** เป็นส่วนที่อยู่กุดสุดและมีความแข็งที่สุดของฟันทำหน้าที่รับน้ำหนักในการบดเคี้ยวมีโครงสร้างเป็นผลึกไม่มีเส้นเลือดและเส้นประสาทจึงเป็นส่วนที่ไม่ได้รับความรู้สึกเวลาที่ฟันเริ่มผุจึงไม่มีอาการเจ็บปวดใด ๆ
- **ชั้นเนื้อฟัน (Dentine)** เป็นส่วนที่อยู่ถัดจากเข้ามาประกอบด้วยท่อเล็ก ๆ จำนวนมากซึ่งเป็นที่รวมของเส้นประสาทรับความรู้สึก ดังนั้นเวลาฟันผุถึงชั้นนี้ผู้ป่วยจะเริ่มมีอาการเสียวฟัน
- **โพรงประสาทฟัน (Pulp)** คือโพรงช่องว่างภายในฟันเป็นที่อยู่ของเส้นประสาทและเส้นเลือดที่มาหล่อเลี้ยงตัวฟัน ทำหน้าที่ในการรับความรู้สึกร้อนเย็นปวดเจ็บ กรณีที่ฟันผุมาถึงชั้นนี้จะไม่สามารถอุดฟันได้
- **ร่องเหงือก (Gingival crevice)** คือร่องระหว่างตัวฟันกับขอบเหงือก ปกติจะมีขอบบาง มีความลึกประมาณ ๒ มิลลิเมตร แต่ถ้ามีโรคเหงือกอักเสบหรือเป็นร่ามะนาด อาจมีอาการบวมทำให้ร่องนี้ลึกขึ้นและเกิดการอักเสบมากขึ้นได้
- **เหงือก (Gingiva)** คือส่วนเนื้อเยื่อที่หุ้มตัวฟันและกระดูกขากรรไกรไว้
- **กระดูกเขี้ยวรากฟัน (Alveolar bone)** คือส่วนของกระดูกที่รองรับรากฟัน

- **เคลือบรากฟัน (Cementum)** เป็นชั้นบาง ๆ คลุมเนื้อฟันบริเวณรากฟันไว้ แตกต่างจากเคลือบฟันตรงที่มีความแข็งแรงน้อยกว่า ปกติจะฝังตัวอยู่ในกระดูกแต่ถ้ามีเหงือกกร่นหรือเกิดโรครำมะนาดอาจทำให้ส่วนนี้สัมผัสกับน้ำและอากาศเกิดการเสียวฟันได้

ฟันแต่ละซี่มีประโยชน์อย่างไร

- ฟันหน้าตัด (Incisor Teeth) อยู่บริเวณหน้าสุดมีทั้งหมด ๘ ซี่ทำหน้าที่กัดอาหาร
- ฟันเขี้ยว (Canine Teeth) เป็นฟันที่มีรากยาวที่สุดมีทั้งหมด ๔ ซี่และมีความแข็งแรงมาก มีปลายแหลมทำหน้าที่ตัดฉีกและแยกอาหารออกจากกัน
- ฟันกรามน้อย (Premolar or Bicuspid Teeth) จะพบเฉพาะในฟันแท้เท่านั้นรูปร่างคล้ายฟันกรามแต่มีขนาดเล็กกว่า มีทั้งหมด ๘ ซี่ ทำหน้าที่ในการบดเคี้ยวอาหารร่วมกับฟันกราม
- ฟันกราม (Molar Teeth) เป็นฟันที่ใหญ่ที่สุดในปากมีความสำคัญมาก เพราะนอกจากจะช่วยในการบดเคี้ยวอาหารแล้ว ยังทำงานร่วมกับฟันเขี้ยวในการคุมทิศทางการเคลื่อนไหวของขากรรไกรอีกด้วย

หน้าที่ของฟัน

- ช่วยในการพูดให้ออกเสียงชัดเจนขึ้น
- ช่วยรักษาโครงสร้างใบหน้าให้มีความกว้างความยาวและความอึดของริมฝีปากให้สมดุลกัน
- เป็นส่วนประกอบของบุคลิกภาพเพราะฟันเป็นส่วนหนึ่งที่มีมองเห็นได้ง่ายโดยเฉพาะเวลาที่พูดคุยกัน

จะเกิดอะไรเมื่อเป็นโรคในปาก

“เมื่อเป็นโรคในช่องปากจะทำให้ร่างกายได้รับอาหารไม่เพียงพอ เพราะความเจ็บปวดที่เกิดจากการเคี้ยวอาหารจะทำให้เรทานได้น้อย ร่างกายจึงซูบซีดอ่อนเพลียไม่มีแรง นอกจากนี้หากปล่อยทิ้งไว้ไม่ไปพบทันตแพทย์ เชื้อโรคในช่องปากจะยิ่งลุกลามไปยังอวัยวะข้างเคียง เช่น โพรงจมูกทำให้เกิดไซนัสอักเสบทอนซิลอักเสบได้”

ฟันผุคืออะไร

ฟันผุเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรียบางชนิด เช่น สเตรปโตคอคโค (Streptococci) ที่อาศัยอยู่บนแผ่นคราบจุลินทรีย์ในปากของเรา ย่อยสลายอาหารจำพวกแป้งและน้ำตาลที่เกาะอยู่ตามชั้นเคลือบฟัน ซึ่งผลพวงจากการย่อยสลายจะก่อให้เกิดกรดบางชนิดโดยเฉพาะกรดแลคติกไปทำลายโครงสร้างของฟันทำให้เกิดการผุกร่อน

หากคุณเป็นคนหนึ่งที่กำลังสงสัยว่าฟันผุ เรามีวิธีสังเกต คือในขั้นต้นจะสังเกตเห็นฟันเป็นสีขาวขุ่นเหมือนสีของนมผิวฟันมีลักษณะด้านไม่มันเหมือนฟันปกติ ต่อมาจะเห็นได้ชัดว่าผิวฟันชั้นนั้นมีลักษณะขรุขระไม่เรียบและมีอาการเสียวฟันบ่อย ๆ ทั้งนี้หากปล่อยไว้ไม่รักษา ปล่อยให้ลุกลามไปจนถึงโพรงประสาทฟันซึ่งเป็นที่อยู่ของเส้นประสาทสำหรับความรู้สึก อาจทำให้เกิดอาการเจ็บปวดเคี้ยวอาหารไม่ได้และก่อให้เกิดฝีในเหงือกได้

ยาสีฟัน (Dentifrices)

ยาสีฟัน คือ สารที่ช่วยในการทำความสะอาดฟัน ใช้ร่วมกับการแปรงฟัน หากแปรงฟันโดยไม่ใช้ยาสีฟันอาจทำให้ขาดความรู้สึกสดชื่นหลังการแปรงฟัน วัตถุประสงค์ของการใช้ยาสีฟัน คือช่วยให้การทำความสะอาดฟันมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยช่วยในการกำจัดคราบจุลินทรีย์ เศษอาหาร และคราบสะสมต่าง ๆ บนตัวฟัน รวมทั้งบนลิ้นและเหงือกด้วย นอกจากนี้ยังสามารถป้องกันฟันผุ เหงือกอักเสบ ลดอาการเสียวฟัน หรือขัดคราบบุหรี่ยังช่วยทำให้ฟันขาวได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับส่วนประกอบพิเศษที่เพิ่มเติมเข้าไปในยาสีฟัน

องค์ประกอบหลักของยาสีฟัน ได้แก่

๑. **ผงขัด (abrasives)** เป็นอนุภาคขนาดเล็กที่ช่วยในการขัดผิวฟันโดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผิวฟัน แต่ทำให้เกิดฟันผิวที่เรียบ ซึ่งจะช่วยให้การเกิดคราบสะสมบนตัวฟันช้าลง ปัจจัยที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับผงขัดได้แก่ความแข็งของผงขัดขนาดของอนุภาค และรูปร่างของอนุภาค
๒. **สารที่ทำให้เกิดฟอง (detergents)** เป็นสารที่ช่วยลดแรงตึงผิว สามารถแทรกซึมและทำให้สิ่งเกาะบนผิวฟันหลุดลอกออก ง่ายต่อการกำจัดด้วยแปรงสีฟัน ไม่เป็นพิษต่อร่างกาย ทำปฏิกิริยาได้แม้ในสภาพที่เป็นกรดหรือด่าง และมีความคงตัว
๓. **สารที่ทำให้เกิดการรวมตัว (binder หรือ thickeners)** เป็นสารที่ป้องกันการแยกตัวขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นของแข็งออกจากของเหลวในช่วงที่เก็บรักษา ไม่เป็นพิษต่อร่างกาย มีความคงตัวและเข้ากันกับองค์ประกอบอื่น ๆ ในยาสีฟันได้
๔. **สารรักษาความชื้น (humectant)** เป็นสารที่ช่วยรักษาความอ่อนนุ่มของยาสีฟัน ป้องกันการแข็งตัวของส่วนผสมที่สัมผัสอากาศช่วยในการคงตัวของยาสีฟันไม่มีพิษต่อร่างกาย
๕. **สารกันบูด (preservation)** เป็นสารที่ช่วยป้องกันการเจริญเติบโตของแบคทีเรีย ช่วยยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์
๖. **สารแต่งสี (coloring agents)** เป็นสีที่เติมเข้าไปในยาสีฟันทำให้มีความน่าใช้ แต่ต้องไม่ก่อให้เกิดการติดสีบนตัวฟันและเนื้อเยื่อในช่องปากและไม่ทำให้วัสดุบูรณะเปลี่ยนสีไปสารที่ใช้ได้แก่สีที่ได้จากพืช
๗. **สารแต่งกลิ่น (flavoring agents)** เป็นสารที่ทำให้ยาสีฟันมีกลิ่นหอม เพิ่มความน่าใช้และกลบกลิ่นของสารอื่นที่ไม่พึงประสงค์ในยาสีฟันไม่ควรมีกลิ่นเปลี่ยนไปในระหว่างขั้นตอนการผลิตและในขณะเก็บรวมทั้งควรเข้ากันกับองค์ประกอบอื่นๆของยาสีฟันได้
๘. **สารให้ความหวาน (sweeteners)** เป็นสารที่ยาสีฟันมีรสหวานเพื่อให้ผู้ใช้พึงพอใจ ยาสีฟันส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นยาสีฟันสำหรับเด็กหรือผู้ใหญ่จะถูกปรุงแต่งให้มีรสหวาน แต่ไม่ก่อให้เกิดฟันผุเนื่องจากสารที่ให้ความหวานที่ผสมลงไป มักเป็นสารสังเคราะห์หรือสารที่ได้จากธรรมชาติที่ไม่ทำให้เกิดฟันผุ เช่น ซอร์บิทอล (sorbitol) กลีเซอรอล (glycerol) และไซลิตอล (xylitol) เป็นต้น

ปัจจุบันนี้แบ่งยาสีฟันออกเป็นหลายประเภทตามวัตถุประสงค์ของการใช้ได้แก่

๑. **ยาสีฟันสำหรับป้องกันฟันผุ** ยาสีฟันประเภทนี้มีส่วนผสมที่สำคัญ คือ ฟลูออไรด์ความเข้มข้นของฟลูออไรด์ที่สามารถยับยั้งฟันผุได้ดีคือ ๑๐๐๐ ส่วนในล้านส่วน (๑๐๐๐ppm)
๒. **ยาสีฟันที่ลดการสะสมคราบจุลินทรีย์และลดการอักเสบของเหงือก** ยาสีฟันชนิดนี้มักมีสารที่ออกฤทธิ์ยับยั้งจุลินทรีย์ผสมอยู่ ได้แก่ สารสกัดจากพืชสมุนไพรหรือน้ำมันระเหยได้จากพืช (essential oil) และ ไตรโคลซาน (triclosan) เป็นต้น
๓. **ยาสีฟันที่ใช้ลดอาการเสียวฟัน** ส่วนผสมที่สำคัญในยาสีฟันประเภทนี้ ได้แก่ โพแทสเซียม (potassium) สตรอนเทียม (strontium) และฟลูออไรด์ เป็นต้น เหมาะสำหรับผู้ที่มีอาการเสียวฟันเนื่องจากผู้ที่มีอาการเสียวฟันมักจะละเว้นการแปรงฟันในบริเวณที่เสียวฟันอันจะนำไปสู่การสะสมคราบจุลินทรีย์และก่อให้เกิดโรคต่อไป
๔. **ยาสีฟันที่ช่วยยับยั้งการเกิดหินน้ำลายหรือหินปูน** เป็นยาสีฟันที่มีสารที่ช่วยลดการสร้างผลึกแคลเซียมฟอสเฟตในคราบจุลินทรีย์ เช่น เกลือไพโรฟอสเฟต (pyrophosphate salt) เกลือของสังกะสี (zinc salt) เช่น ซิงค์คลอไรด์ (zinc chloride) หรือ ซิงค์ไนเตรท (zinc citrate) เป็นต้น
๕. **ยาสีฟันที่ช่วยให้ฟันขาว** เป็นยาสีฟันที่ผสมสารที่ฟอกสีหรือขจัดคราบสีบนตัวฟันได้ เช่น โซเดียมไบคาร์บอเนต (sodium bicarbonate) และไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (hydrogen peroxide) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสารพวกซิลิกา (silica) และเซอร์โคเนียม (zirconium) ซึ่งเป็นผงขัดที่หยาบช่วยขัดฟันได้ รวมทั้งสารพวกโพลีไวนิลไพร์โรลิโดน (polyvinyl pyrrolidone) หรือพีวีพี คอมเพล็กซ์ (PVP complex) ที่ทำให้คราบต่างๆ เช่น คราบบุหรี่ยึดติดบนตัวฟันละลายน้ำได้ดีขึ้น ทำให้ถูกกำจัดออกได้ง่าย

๒. **ยาสีฟันสมุนไพร** เป็นยาสีฟันที่มีองค์ประกอบเป็นสารสกัดจากพืชธรรมชาติ มักออกฤทธิ์ในการยับยั้งแบคทีเรียในช่องปากได้จึงลดอาการเหงือกอักเสบลงได้

ยาสีฟันที่มีจำหน่ายทั่วไปในท้องตลาด มีหลายรูปแบบ ได้แก่

๑. **ยาสีฟันชนิดผง** ยาสีฟันแบบนี้มีขนาดของผงขัดที่ค่อนข้างหยาบ หากใช้ร่วมกับการแปรงฟันที่ผิดวิธี เช่น การแปรงแบบถูไปมาในแนวนอนอาจทำให้คอฟันสึกได้
๒. **ยาสีฟันชนิดครีม** เป็นรูปแบบที่นิยมใช้กันมากที่สุด มีขนาดของผงขัดที่พอดีสามารถจัดคราบจุลินทรีย์บนผิวฟันได้ โดยไม่ก่อให้เกิดการสึกของเคลือบฟัน
๓. **ยาสีฟันชนิดเจล** ยาสีฟันแบบนี้มีขนาดของผงขัดที่ละเอียดกว่าแบบครีม เหมาะกับผู้ที่มีการเสียวฟัน

เรื่องน่ารู้จากโฆษณา

- ยาสีฟันช่วยลดอาการเสียวฟันได้ภายใน ๗ วันจริงหรือ
คำตอบ คือ เป็นเรื่องปกติอยู่แล้วที่ยาสีฟันที่มีโฟลทอสเซียมเป็นส่วนผสมจะลดอาการเสียวฟันได้ ใน ๗ วัน ก่อนอื่นควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกที่ทำให้รู้สึกเสียวฟันว่า เกิดจากการที่ท่อของเนื้อฟันหรือรากฟันเปิดออกสู่สิ่งแวดล้อม (เช่น ภาวะที่มีเหงือกกร่น รากฟันโผล่) เมื่อมีสิ่งเร้า เช่น ความร้อน ความเย็น หรือการสัมผัสมากระตุ้น จะทำให้เกิดการเคลื่อนของของเหลวที่อยู่ในท่อเนื้อฟัน ซึ่งจะไปกระตุ้นประสาทรับสัมผัสในตัวฟันอีกทีและเกิดการส่งกระแสประสาทไปยังสมองทำให้รู้สึกเสียวฟัน การใช้ยาสีฟันชนิดนี้สามารถลดอาการเสียวฟันลงได้ โดยโฟลทอสเซียมซึ่งเป็นสารที่มีประจุเป็นบวกจะทำให้การส่งกระแสประสาทลดลง ทำให้อาการเสียวลดลงตั้งแต่เริ่มใช้ แต่ผู้ป่วยจะเริ่มรู้สึกได้อย่างชัดเจนภายในเวลาประมาณ ๗ วัน และอาการเสียวจะลดลงเกือบทั้งหมดหลังจากใช้เป็นประจำต่อเนื่องถึงสัปดาห์ที่ ๔
- มียาสีฟันที่ช่วยระงับกลิ่นปากได้ตลอดคืนจริงหรือ ทำได้อย่างไร
เมื่อคนเราตื่นนอนขึ้นมาในตอนเช้า มักรู้สึกว่ามีกลิ่นปาก ทั้ง ๆ ที่ก่อนนอนได้แปรงฟัน ทำความสะอาดฟันเป็นอย่างดีแล้ว สาเหตุที่มีกลิ่นปากนั้นเนื่องจากในช่องปากของมนุษย์มีแบคทีเรียเจริญอยู่ได้เป็นปกติเรียกได้ว่าเป็นเชื้อประจำถิ่นในช่องปากนั่นเอง พบได้บนผิวฟัน รากฟัน ในร่องเหงือก บนวัสดุบูรณะฟัน ฟันปลอม เนื้อเยื่อในช่องปากและลิ้น ดังนั้นแม้ว่าก่อนนอนได้แปรงฟันไปแล้ว แต่แบคทีเรียจะยังคงมีอยู่ในช่องปาก อาจอยู่ในคราบจุลินทรีย์ที่ตกค้างตามซอกฟันที่ทำความสะอาดไม่หมดหรือบนเนื้อเยื่อต่าง ๆ ในช่องปาก รวมทั้งน้ำลาย ในขณะที่เรานอนหลับนั้นแบคทีเรียมีไดนามิกกลับไปด้วย แต่จะเจริญเติบโตต่อไปและทำให้มีกลิ่นปาก โดยเฉพาะแบคทีเรียที่สามารถก่อให้เกิดก๊าซที่มีองค์ประกอบเป็นซัลเฟอร์ (กำมะถัน) ที่ระเหยได้ (volatile sulfur compounds) ดังนั้นยาสีฟันที่มีสารที่สามารถยับยั้งแบคทีเรียกลุ่มดังกล่าวได้จะสามารถลดกลิ่นที่เกิดขึ้นหลังตื่นนอนได้ แต่การใช้ยาสีฟันชนิดนี้เป็นเพียงการรักษาที่ปลายเหตุเท่านั้น หากผู้ป่วยมีสภาวะในช่องปากที่เอื้ออำนวยต่อการเกิดกลิ่นปาก เช่น มีคราบจุลินทรีย์และหินน้ำลายมาก มีวัสดุบูรณะที่ไม่ดีหรือมีแหล่งสะสมแบคทีเรียในช่องปากที่ไม่ได้รับการแก้ไข เป็นต้น ก็จะไม่สามารถกำจัดกลิ่นปากได้อย่างถาวร
- ยาสีฟันป้องกันเกิดหินน้ำลายหรือหินปูนได้อย่างไร
สารที่ช่วยยับยั้งการเกิดหินน้ำลายที่ถูกผสมในยาสีฟัน เป็นสารที่ลดการเจริญของผลึกแคลเซียมฟอสเฟตในคราบจุลินทรีย์ที่อยู่เหนือเหงือก โดยไพโรฟอสเฟตที่มีประจุลบจะไปดึงดูดกับประจุบวกของแคลเซียมทำให้รบกวนการสร้างหินน้ำลาย เพราะไม่เกิดการสร้างแคลเซียมฟอสเฟต (calcium phosphate) ขึ้น นอกจากนั้นยังมีซิงค์ (ธาตุสังกะสี) ที่มีประจุเป็นบวกที่สามารถจับกับประจุลบของฟอสเฟตได้ ทำให้ลดการสร้างแคลเซียมฟอสเฟตที่เป็นองค์ประกอบของหินน้ำลายได้ ยาสีฟันประเภทนี้จึงลดการเกิดหินน้ำลายได้
- ยาสีฟันบางชนิดเสริมสร้างความแข็งแรงให้ฟันได้จริงหรือ
ความแข็งแรงของฟันนั้นเริ่มตั้งแต่คนเราเริ่มมีการสร้างหน่อฟันในวัยเด็ก มีการสะสมแคลเซียมในเนื้อฟันและเคลือบรากฟันจากภายใน มิใช่มีการเสริมสร้างเพิ่มเติมมาในภายหลัง ดังนั้นการใช้ยาสีฟันที่ทำให้มีการตกผลึกเป็นฟลูออโรอะพาไทท์จึงไม่ได้ทำให้ฟันแข็งแรงจากเนื้อในของฟัน

ฟันคุด

ฟันคุดเป็นฟันที่ไม่ได้ขึ้นตรง ๆ ตามฟันปกติทั่วไป โดยฟันจะขึ้นตั้งแต่อายุ ๑๕-๒๓ ปี อาจจะขึ้นแบบนอนขึ้นแบบเอียง ขึ้นแบบปริ้ม ๆ เหงือก หรือขึ้นแบบซี่เกียดสุด ๆ ก็คือไม่ยอมขึ้นมาให้เห็นเลยก็จะไปดันฟันที่ติดกัน เวลาทานอาหารเศษอาหารก็จะติดเต็มไปหมด ยิ่งซี่ที่ขึ้นปริ้ม ๆ เหงือก เหงือกก็จะอักเสบบวมแดง หน้าที่บวม อ้าปากก็ไม่ขึ้น เคี้ยวอาหารก็ไม่ได้ เพราะฟันบนกดลงมาบนเหงือกที่คลุมฟันอยู่ ไม่ได้ต่างอะไรจากเอามือไปวางบนขังแล้วใช้ค้อนตี แล้วพอเศษอาหารที่ไปติดก็จะทำให้เหงือกอักเสบ ปากก็เหม็น และแล้วอาการบวมมันก็เริ่มจากตรงนี้ จากเหงือกที่บวมก่อน ลามไปถึงกระพุ้งแก้ม และลามไปจนทำให้หน้าบวม เนื่องจากหนองที่มาจากการอักเสบ ซึ่งอาการเหล่านี้จะกินเวลาไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับเจ้าของฟันตัวฟันของแต่ละคน

นอกจากนี้ฟันคุดยังทำให้กระดูกขากรรไกรบางมีโอกาสหักงายละลายรากฟันข้างเคียงจากการดันตัวของมัน มีโอกาสกลายเป็นถุงน้ำหรือเนื้องอกทำให้ฟันผุได้ง่าย

แล้วหมอฟันจะทำอะไรกับฟันคุด

หมอฟันจะผ่าหรือถอนฟันคุดออกขึ้นกับลักษณะการขึ้นของฟันและตำแหน่งของฟันที่ฝังอยู่ในกระดูก ถ้าวางที่ถูกต้องก็ต้องทำการเปิดเหงือกที่คลุมฟันออก แล้วรอกกระดูกที่คลุมฟันออก ทำการแบ่งฟันเอาทั้งตัวฟันและรากฟันออกมาให้หมด โดยในขั้นตอนการผ่าทั้งหมดจะอยู่ภายใต้การระงับประสาทที่ดี อาการปวดของเจ้าของฟันจะเกิดหลังจากหมดฤทธิ์ยาชา จะมาจากการที่รอกกระดูกและการกระทบ กระเทือนเหงือกที่คลุมฟันอยู่ อาการบวมขึ้นกับปริมาณความกระทบกระเทือนต่อกระดูกและเหงือกซึ่งจะเป็นไปตามลักษณะฟันของแต่ละคน โดยลักษณะการหายของแผลจะรวดเร็วและไม่มีการอักเสบอีกต่อไป

สรุปตัดไฟแต่ต้นลม

ทำไมเราจะต้องรอให้บวมอักเสบก่อนแล้วจึงจะไปเอาออกในเมื่อถึงอย่างไรก็ต้องเอามันออกอยู่แล้ว ซึ่งการเอาออกในแต่ละรายนั้นก็ขึ้นอยู่กับลักษณะการวางตัวของฟัน โดยทันตแพทย์จะเป็นผู้ประเมินว่าสามารถเก็บไว้ได้หรือไม่ และถึงแม้จะต้องเอาออกทันตแพทย์ก็จะมีวิธีการผ่าเอาฟันคุดออกโดยการระงับประสาททำให้ระหว่งการรักษารู้สึกเจ็บปวดใด ๆ หลังจากการรักษาจะมีการระบวมของแผลเล็กน้อยโดยเพียงจะมีแค่อาการบวมสามารถรับประทานอาหารได้ลำบากเท่านั้นประมาณ ๒-๓ วันอาการก็จะทุเลาลง

ทำอย่างไรจึงจะหายบวมเร็ว

อาการบวมมากหรือน้อยหลังจากการถอนฟันขึ้นอยู่กับความยากง่ายของฟันซี่นั้นๆ แต่ก็มียาช่วย ลดอาการบวมโดยทำการประคบน้ำเย็นหลังจากทำการผ่าฟันคุด ๑-๒ วัน หลังจากนั้นเปลี่ยนเป็นประคบด้วยน้ำอุ่นต่อ อาการบวมที่เกิดขึ้นก็จะหายได้เร็วขึ้น

ทำไมผ่าฟันคุดจึงปวดมาก ๆ

เพราะมีการรอกกระดูกที่คลุมตัวฟันออกไป ทำให้เกิดอาการปวดหลังจากทำการผ่า โดยอาการปวดจะค่อย ๆ ลดลงภายใน ๑-๒ วันส่วนมากจะเป็นความลำบากที่เกิดจากการบวม ทำให้อ้าปากได้ลำบาก มีการบวมบนใบหน้า แต่ในขณะที่ผ่าจะรู้สึกปวดใด ๆ เนื่องจากการระงับประสาทโดยไม่จำเป็นจะต้องทำการดมยาสลบ เพราะเพียงแค่ระงับประสาทในช่องปากอย่างเดียวก็เพียงพอและการทำการดมยาสลบบมีผลข้างเคียงต่อคนไข้ได้หลายอาการ

ควรจะผ่าฟันคุดเมื่อใด

การผ่าฟันคุดในวัยหนุ่มสาวไม่ค่อยมีปัญหา เพราะผลหายเร็วกว่า ถ้าทำในผู้สูงอายุฟันจะติดแน่นกับกระดูกทำให้ผลหายช้า ผลแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดมีมากกว่า ความเสี่ยงก็มีมากกว่า เนื่องจากโรคประจำตัว ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะผ่าก็เมื่อมีอาการ ซึ่งในขณะนั้นมักอยู่ในอาการอักเสบ ปวด เป็นหนอง และอ้าปากได้น้อย ทำให้การรักษาทำได้ยากและมีปัญหาได้มากกว่าเมื่อยังไม่มีอาการ อย่างไรก็ตามมีข้อยกเว้นสำหรับผู้ที่มีสภาพร่างกายอ่อนแอหรือผู้สูงอายุที่ไม่มีอาการผิดปกติจากฟันคุด

ข้อปฏิบัติหลังการถอนฟันหรือผ่าตัดฟันคุด

- ไม่ควรรับประทานบริเวณแผล
- ห้ามบ้วนปากเพราะแผลจะขยับและเลือดออก
- กัดผ้าก๊อชแน่น ๆ ประมาณ ๑-๒ ชั่วโมง เพื่อห้ามเลือด
- หากเลือดยังไม่หยุดให้กัดผ้าเพิ่มอีก ๑๕ นาที
- วันแรกควรทานยาแก้ปวดทุก ๔-๖ ชั่วโมงและประคบน้ำเย็น
- วันแรกควรทานอาหารอ่อนป้องกันเศษอาหารไปติดบริเวณแผล
- รับประทานยาแก้อักเสบตามที่แพทย์สั่งอย่างเคร่งครัด
- แปร่งฟันตามปกติแต่ควรระมัดระวังไปกระทบกระเทือนแผล
- วันที่ ๓ หลังการผ่าตัดให้อุ่นบ้วนปากบ่อย ๆ จะช่วยให้แผลหายเร็วขึ้น
- การบวมเป็นจ้ำเขียวเป็นการตอบสนองตามปกติของร่างกาย แต่ถ้ามีอาการบวมมากให้ปรึกษาแพทย์
- ไม่ควรสูบบุหรี่หรือดื่มแอลกอฮอล์
- ในวันแรกหลังการผ่าตัดควรนอนหมอนสูงเพื่อลดการบวม
- ไม่ควรบ้วนเลือดหรือน้ำลายบ่อย ๆ เพราะจะทำให้เลือดไหลไม่หยุด
- วันแรกที่ถอนฟันอาจประคบความเย็นข้างแก้มเพื่อลดความเจ็บปวด
- วันถัด ๆ ไปควรประคบความร้อนเพื่อลดอาการบวมของแก้ม
- ไม่ควรนำสิ่งสกปรกไปถูกแผลที่ถอนฟัน
- ไม่ควรออกกำลังกายอย่างหักโหม
- ถ้ามีปัญหาเรื่องปวดแผลหรือเลือดไหลไม่หยุดควรกลับมาพบทันตแพทย์

กลิ่นปากเกิดจาก ?

๑. มีเศษอาหารตกค้างหมักหมม ควรแก้ปัญหาด้วยการแปร่งฟันอย่างน้อยวันละ ๒ ครั้งหลังรับประทานอาหาร ถ้าไม่มีโอกาสแปร่งฟันควรบ้วนปากด้วยน้ำหลาย ๆ ครั้ง
๒. โรคในช่องปาก ได้แก่ โรคฟันผุ และโรคเหงือกอักเสบ เพราะฟันผุเป็นรูทำให้เศษอาหารตกค้างและอาจมีหนองที่รากฟันควรไปพบทันตแพทย์
๓. การใส่ฟันปลอมที่ไม่ดี ทำให้เกิดการหมักหมมของเศษอาหารได้
๔. โรคบางระบบของร่างกาย เช่น โรคไซนัสอักเสบ วัณโรคปอด การแก้ปัญหาจึงต้องรักษาโรคให้หายขาดร่วมไปกับการรักษาความสะอาดช่องปาก
๕. สาเหตุนอกช่องปาก เช่น การกินอาหารที่มีกลิ่นรุนแรง ได้แก่ กระเทียม ปลา ร้าทุเรียน ควรแปร่งฟันหลังอาหารทันที หรือ ใช้น้ำอมระงับกลิ่นปาก

โรคเหงือกอักเสบ

โรคเหงือก เป็นโรคที่เกิดขึ้นจากการอักเสบติดเชื้อของเหงือก ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อกระดูก และเนื้อเยื่อปริทันต์รอบ ๆ ที่ช่วยพยุงฟัน โรคเหงือกนี้เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่เกิดจากแผ่นคราบจุลินทรีย์ซึ่งมีลักษณะเหมือนแผ่นฟิล์มเหนียวไร้สีที่ค่อย ๆ เกาะรวมตัวกันบนผิวฟัน ถ้าการแปร่งฟันและใช้ไหมขัดฟันตามปกติไม่สามารถขจัดคราบจุลินทรีย์ออกได้หมด คราบจุลินทรีย์จะเริ่มก่อตัวขึ้นและสร้างเชื้อแบคทีเรียที่เรียกทำให้เกิดการอักเสบของเหงือกและฟัน รวมถึงเนื้อเยื่อเหงือก และกระดูกที่ช่วยพยุงฟันซึ่งอาการเหล่านี้จะทำให้เกิดอาการฟันโยก ฟันหลุด หรือถูกถอนฟันออกในที่สุด

สัญญาณของโรคเหงือก

โรคเหงือกสามารถเกิดได้กับคนทุกวัย แต่จะเกิดมากในวัยผู้ใหญ่ถ้าตรวจพบตั้งแต่ระยะแรกเริ่ม ก็จะสามารถรักษาให้เหงือกกลับมาแข็งแรงดังเดิมได้หากคุณมีอาการดังต่อไปนี้ ควรรีบไปพบทันตแพทย์โดยด่วน

- เหงือกแดง บวม และเปื่อย
- อาการเลือดออกขณะแปรงฟัน หรือใช้ไหมขัดฟัน
- ฟันดูมีความยาวมากขึ้น เนื่องจากเหงือกร่นลงมา
- เหงือกที่แยกออกมาไม่แนบสนิทกับฟันจนทำให้เกิดเป็นโพรงขึ้นมา
- เมื่อเคี้ยวอาหารแล้วฟันไม่สบฟันกันเหมือนเดิม
- มีหนองไหลออกมาจากบริเวณฟันและเหงือก
- มีกลิ่นปากและมีรสชาติแฉะ ในปากอยู่ตลอดเวลา

โรคเหงือกสามารถรักษาได้อย่างไร?

- โรคเหงือกอักเสบในระยะเริ่มต้นสามารถรักษาได้ โดยการแปรงฟันและใช้ไหมขัดฟันที่ถูกวิธีซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้มีคราบจุลินทรีย์เกิดขึ้น
- การทำความสะอาดโดยผู้เชี่ยวชาญหรือโดยทันตแพทย์ เป็นวิธีการเดียวที่จะสามารถกำจัดคราบจุลินทรีย์ที่แข็งตัวเป็นหินปูนได้ ทันตแพทย์จะทำความสะอาดหรือขัดหินปูนในบริเวณด้านบนและด้านล่างของรอยต่อระหว่างฟันและเหงือกถ้าอาการหนักมาก อาจจะต้องมีการวางแผนรักษารากฟันแผนรักษารากฟันนี้จะลดการเกิดความระคายเคืองต่อรากฟันซึ่งจะทำให้คราบจุลินทรีย์ก่อตัวในบริเวณรากฟันได้ยากขึ้น
- การหมั่นตรวจเช็คสภาพฟันอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้สามารถรักษาโรคเหงือกได้ก่อนที่อาการจะลุกลามจนใหญ่โต ถ้าคุณมีอาการของโรคเหงือกที่รุนแรงก็จำเป็นต้องได้รับการรักษาจากทันตแพทย์

ลักษณะที่พบ

- เหงือกที่มีสุขภาพดี เหงือกที่แข็งแรงจะมีความกระชับและไม่มีเลือดออก
- เหงือกอักเสบ เหงือกมีอาการติดเชื้อมัน ๆ เหงือกจะมีสีแดงบวม และมีเลือดออกขณะแปรงฟัน